

Társadalmi befogadás szociális művészet által

Eszköztár – I. RÉSZ

A „szociális művészet” oktatási elve

Eszköztár – I. rész: A „szociális művészet” oktatási elve

Szerzők

Kerstin Guhlemann, Christine Best,
Hans-Ulrich Ender, Valerie Donath

A következők részvételével

Luisa Baldeschi, Laura Ventura, Borbála Takács,
Diego Coriasco, Adele Bour, Samuel Mallangeau,
Amina Ali, Gudrun Brieden, Enrico Fleiter, Philipp
Renz, Esther Sophie Großjohann

Értékes hozzászólással

Marta Schermann, Frederic Combe,
Alexandre Padilha, Charles Dumas,
Martin Kreidt, Ursula Teubert, Leslie Delplanque

Koncepció és fejlesztés az Erasmus + projekt részeként „JobAct Europe - Social inclusion by social arts”

Beáta Nagy (Projektmenedzsment)
TU Dortmund/Sozialforschungsstelle,
Projektfabrik gGmbH, Cooperativa Sociale
Patchanka/Casa del Lavoro, Vivaio per l'Intrapren-
denza, Apprentis d' Auteuil, La tête de l'emploi,
Faktor Terminál, Szubjektív Values Foundation

Tervezés

moin@lukasboell.de

A jelen dokumentum kizárólag szerzőinek nézeteit tükrözi, tartalmáért a szerzők tartoznak kizárólagos felelősséggel. Az Európai Bizottság támogatja a dokumentum kiadását, azonban nem vállal felelősséget a benne szereplő információk bármilyen felhasználásáért.

Tartalom

Szociális Művészet	1
Mit mond a tudomány?	1
Mi mit mondunk?	3
Miért van szükségünk a szociális művészetre?	4
Terem	5
Idő	7
Provokáció	10
Mit tesz a szociális művészet?	13
Empowerment szociális művészetén keresztül	14
Hogyan kell alkalmazni a szociális művészet? – Gyorsreferencia a JobAct metódushoz	15

Szociális Művészet

A szociális művészetben az alkotók anyaga nem egy vászon, márvány vagy a színpad, hanem maguk a társadalmi problémák. Alapelve a hierarchiák feloldásában rejlik, a célja pedig, hogy a résztvevők körében pozitív változást hozzon. Bár a klasszikus színház is mindig arra törekedett, hogy egy tükröt tartson a társadalom számára, hogy megoldást mutasson a problémákra és ezáltal társadalmi átalakulást célzó folyamatokat stimuláljon, a szociális művészet ennél még egy lépéssel tovább megy azáltal, hogy lebontja a színpad és a közönség közötti falakat.

A szociális művészetet nem egy művészek elitista köre alkotja az emberek egy olyan kis csoportjának, akik a magas művészetek iránt érdeklődnek. A társadalmi átalakulás célja érdekében a hátrányos helyzetű célcsoportok azok, akik első sorban részt vesznek a művészeti munkában és főképp a környezetükben élők számára alkotnak. A klasszikus JobAct megközelítésben a színházi

előadásokat a tartósan munkanélküliek tartják, a kórusok különböző formációkban alakulnak, bábszínházi előadások vagy egyéb rövid előadások készülnek tárgyakkal. Klasszikus művek feldolgozásával a folyamat során a művészet az új célcsoportok számára kétszer tárul fel: egyszer az előadóművészek* és egyszer a közönség számára. A résztvevőket felbátorítja és megerősíti művészeti folyamatokban való aktív részvétel és azok eredményének sikeres bemutatása a nagyközönség számára. Ez az „empowerment” nevű folyamat ez esetben azt jelenti, hogy a célcsoport képessé válik arra, hogy a problémákat felismerje és megoldja – röviden: hogy leküzdje az élete során megtapasztalt traumákat és, hogy saját akarata szerint tudja alakítani a jövőjét.

Ez a megközelítés azon a meggyőződésen alapul, miszerint a jövő művészete társadalmi lesz, és egy művészeti megközelítésnek kell, hogy köze legyen a jelenleg társadalmat mozgató kérdésekhez. Tehát a problémák megoldásához művészeti módszereken keresztül vezet az út. A kreativitás, a képzelet és az inspiráció központi szerepet játszik az akadályok leküzdésében.

Mit mond a tudomány?

Az „empowerment” területén a művészeti megközelítések azon a feltevésen alapulnak, hogy a művészetnek van egy olyan univerzális szintje, amelyben a célcsoport és környezete közötti kommunikáció és interakció lehetséges. A szociális művészet a Beuys művészetnek egy kiterjesztett megközelítésén alapul, de a dialogikus állítása túl is mutat ezen. A hangsúly már nem magán a fizikai műre, hanem a művészeti folyamatra kerül az alkotás szempontjából. A használt technikák: provokáció, reflexió és távolságtartás (Krenn 2016). Ez lehetővé teszi a kellemetlen vagy problémás

helyzetek kezelését „a témák és tapasztalatok lassú, indirekt módján” (Krenn 2016) (Kechaja 2017, S. 195), melyek (újra)értékelése és feldolgozása során nélkülözhetetlen, hogy a művészet tradicionálisan felülről lefelé való megközelítése helyett több szakma – művészet/kultúra, oktatás és szociális munka – szereplőjének együttműködésében történjen (Heinrich 2016). A szociális munka során gyakran használt módszer az életrajzi megközelítés. A művészeti kifejezésmódok olyan lehetőséget teremtenek, ahol le lehet győzni a nehézségeket, a problémákra megoldást lehet találni, alternatív szerepek kipróbálására adódik alkalom, valamint önmagunk új oldalát ismerhetjük meg miközben védve vagyunk a bukástól. A résztvevők új tapasztalatokat szerezhetnek, nézőpontot tudnak váltani, és kedvezőtlen viselkedési mintákat azonosíthatnak valamint kezdeményezhetik ezek változtatását (Boden-müller 2004, S. 20).

Egy mű alkotásán való együtt dolgozás elősegíti az önreflexiót, a szolidaritást, a csoportmunkát és

a kreativitást, illetve egy minőségi alkotás létrehozásával összefüggő büszkeségérzést. Mind a művészi folyamat, mind az eredmény hozzájárul az érintettek fejlődéséhez. Az eredmény bemutatása lehetővé teszi a siker élményének átélését, ami fontos az önbizalom megerősítéséhez, és amely egyébként gyakran hiányzik a munkanélküliek esetében. A kreativitás és a saját képességeikben való hit elengedhetetlen előfeltétele a tartós munkanélküliség utáni álláskereséssel kapcsolatos sikernek. A többségi társadalom felfogásának változtatása, a megbélyegzés ellen való küzdelem is fontos célja a művészeti tevékenységnek. A művészi munka így egyfajta „lobbizásként” is értelmezhető az érintettek számára. Különösen a fent leírt, a társadalmi szegregáció során kialakuló homogenizáló tendenciák ellenében hozhat egyensúlyt ez a szemléletváltozás, mely legfőképp a kortársak találkozásával eredményezhet változást (Boden-müller 2004, S. 20) (Bodenmüller 2004, S. 22). A bevont módszerek ez esetben a provokáció, a reflexió és a távolságtartás (Larcher 2016).

Empowerment – megközelítés munkanélküliek számára

- **Közvetlen munkaerőpiaccal kapcsolatos**
- **Szakmai kompetenciák fejlesztése**
- **Társadalmi befogadás tartalmas tevékenységben**

Mi mit mondunk?

A szociális művészet egy új oktatási elv, amely művészi megközelítéseken keresztül erősíti a társadalmi befogadást és a társadalmi kohéziót. Azon a meggyőződésen alapul, hogy a korábbi oktatási megközelítések túlságosan kognitívan összpontosultak, a szociális művészet ennél holisztikusabb és magában foglalja a mentális, érzelmi és fizikai képességek képzését is.

Különösen azok számára nagyon hatásos a szociális művészet, akik már kipróbáltak más módszereket sikertelenül. Szociális művészet a jelen valóság a legnagyobb társadalmi kihívásai közepette született, esélyt ajánl az egyén megerősítésére. Továbbá, az egyén növekedése is erősíti a társadalmi kohézió egészét.

Tudatosság, empátia és kreativitás értelmében személyiség fejlődés történik, mely által nem önző, hanem művészi karakterek fejlődnek.

Együtt képesek egy szolidaritáson és a kreativitáson alapuló társadalmat „mi”-vé alakítani. Ezen túl a szociális művészetnek sajátos hatása van az egyénre, és kollektív ereje a társadalom egészének kontextusában. A szociális művészet tehát képes pozitívan megváltoztatni a társadalmat.

A szociális művészet inkább praktikus, mint elméleti és az embereket kapcsolatba hozza mind önmagunkkal, mind pedig egymással. Kölcsönhatáson alapszik, és arra ösztönzi az embereket, hogy megosszák egymással ötleteiket, megosszák egymással tapasztalataikat, és valami újat hoznak létre együtt. A szociális művészet ezért egy együttműködés is. Egy merev meghatározással szemben inkább dinamikus.

Minden egyes személy egyénileg bontakozik ki előre nem tervezett vagy előre látható módon. Ezt a bizonytalanságot viselni kell, hiszen az egyéni fejlődés lehetősége ebben rejlik.

A társas művészet...

- egy új oktatási elv
- képes pozitívan megváltoztatni a társadalmat
- Együttműködés

Miért van szükségünk a szociális művészetre?

A fejlődés lehetősége minden emberi lényben alaptól jelen van, de három előfeltétel szükséges ahhoz, hogy stimulálódjon:

Terem

A tér faktora egy meghatározott helyzetet jelent, amelyben a szociális művészet is felemelkedhet. Egyrészt gyakorlati követelményeket kell figyelembe venni: a gyakorlatokhoz és a próbák termék kiegészítéseként, az előadások helyiségére is szükség van.

Mindkét helyszínnek meg kell felelnie az alábbi követelményeknek: méret, fényerő és légkör.

Az előadás helyszínének kiválasztása nem lehet triviális: egy presztízsértékkel bíró helyszín segíthet növelni a résztvevők önbecsülését, szélesebb közönséget vonz, és jobb láthatóságot biztosít.

A tréningterem az a hely, ahol a résztvevők saját személyes korlátaikat feszegetik, fontos változásokon mennek keresztül, és heteket töltenek egy intenzív művészi folyamatban. Biztosítva kell legyen, hogy a résztvevők egy olyan teremben dolgozzanak, amit kényelmesnek és biztonságosnak éreznek, és ahol bátran megnyílnak és elengedhetnek. Ha a kreativitást ösztönözni kell, akkor a gyakorlóléhség nem lehet túl „tökéletes”, hanem kell valami, amin meg lehet kapaszkodni: vakolatlan falak, kaparás a padlón, kisebb káosz serkenti az elmét, míg egy „hibátlan” szoba elaltatja azt. A tér által hagyott hely szorosan összefügg a személyes fejlődéssel.

Ügyelni kell arra, hogy a helyiségben elhelyezett tárgyak, például a székek és asztalok könnyen mozgósíthatóak legyenek, hogy a kreativitás számára teret nyissanak. A terem, a személyes tér nyitásával járó folyamatok, mint például a székek elpakolása a fizikai tér megnyitását szimbolizálhatják a résztvevők számára. A tréner felelőssége, hogy szükség esetén kreatív megoldásokat találjanak olyan légkört teremtve, amelyben a résztvevők félelem nélkül engedhetik át magukat a szociális művészet hatásainak.

Ezen kívül az egyes résztvevők személyes tere is fontos szerepet játszik. Ez azt jelenti, hogy mindenkinek meg kell adni a teret, hogy felfedezhessenek és fejleszthessenek szabadon, tekintet nélkül a várakozás vagy az idő nyomására, a megbélyegzésre vagy a személyes szégyenre. A fizikai térben a résztvevők személyes terei ezután összekapcsolódnak a csoport interperszonális terével. A csoport fontos feladatokat lát el a társadalmiművészeti projekteknél. Ideális esetben, a résztvevőket a problémáiknál fogva ragadják meg, belső kríziseket oldanak meg, nehéz idők elviselésére motiválják őket és inspirációval bírnak, hasonló problémák kezelésekor.

Annak érdekében, hogy az egyének egy csoportja közösséggé váljon és az is maradjon, az oktatóknak szemmel kell követniük a csoport dinamikáját, és gondosan reagálniuk kell esetleges változásokra és nehézségekre.

Továbbá, az együttműködő térre kontextusként kell tekinteni. Ez egyfajta pozitív közösség létrehozását jelenti a projektben, új ajtók nyitásával és együttműködési, kapcsolatépítő lehetőségek teremtésével. Az ebből eredő támogató hálózat fontos a projektek finanszírozásának biztosítása, a közsférában való ismertségük növelése, valamint a projekt résztvevői számára érdekes foglalkoztatói lehetőségek megteremtése érdekében.

Végül, a szociális művészet egy olyan mágikus teret teremt, amelyben a résztvevők személyisége kibontakozik. Kreatív folyamatokon és provokáción keresztül ez észrevétlenül történik. Ezen a varázslatos helyen a résztvevők ki tudnak menekülni életük problémáiból és korlátaiból, új személyiségeket és megoldásokat próbálhatnak ki.

Idő

Az időtényező több szinten nagyon fontos. A projekt sikere az időzítésétől függ. A projekt szintjén az első tényező, amit figyelembe kell venni a megfelelő idő, amelyet egyeztetni kell a szponzorok, a résztvevők és a végrehajtó intézmény között. A színházi projektnek a „megfelelő időben” kell megtörténnie annak érdekében, hogy egyezzen a résztvevők érdekeivel, és hogy hatásos legyen a további fejlődésüket illetően is.

A cél a résztvevők személyes és életrajzi fejlődése. A változtatás, a fejlődési folyamat és a projektből való kinövés időt vesz igénybe. A színházi projektek hossza szorosan összefügg ezzel a tényezővel. Az eredeti JobAct projektek viszonylag hosszúak, 9-12 hónapig tartanak, amit nehéz lenne finanszírozni egyes országokban, nem utolsósorban azért, mert a résztvevő munkanélküliek ellátását nem finanszírozza az állam.

A különböző hosszúságú projektek különböző kihívásokat hoznak a résztvevők és az oktatók számára. Míg a hosszabb projektek esetében a színházi munka inkább a személyes fejlődésre fókuszál, rövidebb projekteknél a színpadi játék befejezésére kerül erős hangsúly. A résztvevők és az oktatók között nagy különbség lehet abban, hogy milyen hosszúnak élik meg a projekteket.

Például még a rövidebb projektek is nagyon hosszúnak tűnhetnek az elején a résztvevőknek, míg a vége felé annak az érzését, hogy nincs elég idő, meg kell ragadnia a trénernek és át kell alakítania kreatív energiává.

A projektmunka során különösen az oktatóknak kell tisztában lenniük az idő érzékenységével. Rövidebb projektek esetén az időkorlátozás feladatnak is tekinthető, mint a sikeres időgazdálkodás egy példájának. A résztvevők így megtanulják, hogyan tudják „költséghatékonyan” használni és értékelni az időt. Emellett, a többi résztvevővel kialakított kapcsolat által megtanulják, hogy saját viselkedésük révén kölcsönhatással segítenek mások idejét is alakítani. Ennek a felelősségnek a tudatosítása fontos feladat a projekt munkájában.

A csoport motivációja a projekt időtartama alatt változik. Az idő is mindig társul az érzelmek változásához: amikor már az első ellenállást sikerült leküzdeni, a csoport kialakult és az első eredmények láthatóvá váltak, a motiváció magas. Majd egykét hónap elteltével az energia lankad: minden normálissá válik, a fejlődés stagnál, és ekkor még mindig sok idő van hátra a projektből. Ha a bemutató látóhatáron belül van, akkor ez a felfogás általában gyorsan megváltozik. Hirtelen a projekt munka újra szórakoztatóvá válik, az idő gyorsabban telik és a projekt közeledik a csúcspontja felé. A előadás vagy előadások után fennáll annak a veszélye, hogy a résztvevők érzelmi gödörbe esnek.

A színházi munka véget ér, a csoport feloszlik, és mindenki elkezd a szakmai gyakorlatát. Ezen a ponton különösen fontos a projekt sikere szempontjából, hogy a résztvevők nincsenek egyedül hagyva. Ideális esetben további színházi munka kerül megrendezésre heti egy nap alkalmával a szakmai gyakorlat során annak érdekében, hogy elkapják és támogassák a résztvevőket, és segítsenek leküzdeni esetleges válsághelyzeteket és problémákat szakmai, de mégis játékos módon.

A projektek hatására való tekintettel az időben két pontot kell rögzíteni: a szociális művészeti munkában való részvétel előtti „régii” élet időszakát és az ez utáni, melyet aktívan, tudatosan és határozottan él meg a résztvevő.

A projektek során a szociális művészetet arra használják, hogy új időbeli struktúrát hozzon létre a résztvevők számára, amellyel a saját életüket értelmesen alakíthatják. Ez különösen fontos az idő tekintetében, mely tényező a legfontosabb erőforrássá vált a mai társadalomban. A tapasztalat által a résztvevők átélik, hogy saját életük értékes és értelmes módon lehet használni. Ezen a ponton is fontos rögzíteni, hogy a projekt ideje egy teljes élettartamhoz képes rendkívül rövid.

Rövidsége ellenére azonban működhet fordulópontként az egyén életében, és egyfajta katarzissal szolgálhat. Ez egyértelművé teszi, hogy néha nem az a fontos, hogy milyen sok, vagy milyen kevés időt fektet az ember bizonyos dolgokba, hanem, hogy HOGYAN használja és tölti ki azt az időt. Rövid pillanatok is elegendőek néha ahhoz, hogy megváltoztathassunk egy egész életet.

Így mindig izgalmas, kicsit távoli szemszögből is tekinteni a résztvevők életére és arra, hogy annak mely szakaszában helyezkedik el a projekt. Természetesen, az oktatók is átélhetik ugyanezt és érdemes reflektálni érzéseikre és arra, hogy azok hogyan változnak egy-egy projekt után

Hosszabb projektek

- Több idő jut az egyéni fejlődésre és a cél megállapítására, a színdarab fejlesztésére és az esetleges krízisek leküzdésére és kisebb nyomás arra, hogy gyorsan hozzanak létre színpadra kész darabot.
- Lassabban látható eredmények, a különböző tanulási és fejlesztési sebességek a gyorsabb résztvevők frusztrációjához vezethetnek*, a lemorzsolódás veszélye nagyobb.
- A trénernek legfőbb kihívása*: hogy fenntartsák a résztvevők motivációját és az egész csoport energiáját a projekt teljes időszaka alatt..

Rövidebb projektek

- Gyorsabban látható eredmények, a folyamatos feszültséget könnyebb fenntartani, a résztvevők számára könnyebben hozzáférhető projekt.
- A válsághelyzetek nagyobb kockázata, nagyobb nyomás helyeződik a darab fejlődésére és az egyéni karrierlehetőségek és szakmai gyakorlatok felkutatására.
- A trénernek legfőbb kihívása*: ne vegyék túlzottan igénybe a résztvevők kapacitását, egyensúlyozzanak a különböző tanulási sebességek között és gyorsan kezeljék az esetleges kríziseket.

Provokáció

A harmadik tényező, provokáció, melyet a latin *provoco* kifejezésből kiindulva értelmezünk, ami azt jelenti, hogy felidézni, megkérdőjelezni, felébreztetni valamit. Gyakran olyan „kreatívan megsemmisítő” folyamatok, azaz válságok és megrázkódások okoznak újszerű változásokat.

Különösen a lemondás fázisában, amely csapdába sok JobAct projekt beleesik, kívülről jövő feszültségek keletkeznek, ami végül a saját komfortzónából való kilépést okozza és megadott struktúrák és szokások megkérdőjelezését vonja maga után. Ez pozitív stresszhez vezet, ami viszont kreativitást és a változást teremthet.

Az ismerős mintákból való kitörés által a résztvevő egyén magát is meglepheti pozitívan, korábban ismeretlen lehetőségeket fedezhet fel és új tulajdonságokat és alternatív nézőpontokat találhat. Röviden, a provokáció megteremti az ahhoz szükséges energiát, hogy a résztvevő elérje saját céljait.

A provokáció és a feszültség tehát fontos feltétele a szociális művészet és a szociális művészek kreatív fejlődési folyamatainak.

A Jobact projektek a provokáció elvét különböző szinteken használják

Konceptuálisan

Sokak számára, a színházi játék a munkanélküliség és más problémák megoldására már önmagában is provokáció, amely jelenség nem csupán a személyek szintjén kezdődik, hanem az oktatási rendszer esetében is: Miért töltené heteket egy színpadon, mikor az életben sürgősebb problémák merülnek fel? Annak a megértése, hogy sok résztvevőnek olyan segítségre van szüksége a személyes fejlődése során, amelyet adott esetben nem lehet elérni egyszerű, hagyományos tanfolyamok által, sok befektetett munkát igényel.

Tartalom

Klasszikus színdarabok feldolgozása által a résztvevők világnézetekkel, különböző élethelyzetek és olyan nyelvi stílusokkal találják szemben magukat melyek idegenek számukra. Ugyanakkor, mindig vannak olyan pontok a darabokban, melyekhez érzelmileg lehet kapcsolódni; a jelentés, a csapatszellelem, az igazságért való küzdelem és az elismerés – az idetartozó témák olyan sokrétűek, mint a résztvevők különböző élethelyzetei. A különböző idegen realitások keveréke és az ismert szerepek egyidejűleg való megtartása olyan teret nyitnak, mely támogatja a személyes fejlődést.

Fizikai

A régi bölcsesség, miszerint az elme és a test szorosan kapcsolódik, teljesen el van hanyagolva sok képzés, kompetencia és a személyiség fejlődés során. Bár a JobAct darabok színpadi bemutatása gyakran nem igényel túlzott fizikai megterhelést, azonban a képzési fázisokba sok fizikai gyakorlatot építünk bele. Az érzelmek, hangulatok és tevékenységek testtel való kifejezése sok résztvevő számára nem rutinosan működik. Fizikai gyakorlatokkal az elhanyagolt testelme kapcsolatok visszaállíthatóak és segíthetik a résztvevőket önmaguk teljes egészében való megértésében.

Érzelmi

A tréningeken a főszereplők érzelmeit és konfliktusait tárjuk fel, reagálunk rájuk, és ha szükséges festői ábrázolással oldjuk fel őket. Az érzelmi provokáció a résztvevők fontos negatív minták, gondolatok, érzések és különösképpen a traumatikus élmények leküzdésében. Itt tehát az oktatók érzékenysége elengedhetetlen.

Társadalmi

A szociális művészet soha sem egyéni projekt, de mindig egy közösségi élmény. Sok résztvevő olyan háttérből származik, ahol elsődlegesen önellátó volt, esetlegesen kevés segítséget is kapott, de kevés kompromisszumot is kellett kötnie. Egy darab együttes kidolgozása, a csoportban felmerülő hangulatok érzékelése, azokra adott válaszreakciók által a csoportban lévő sokszínűség és hasonlóság kezelése kreatív alkotómunkát igényel minden egyéntől és ez is egy remek lehetőséget ad a fejlődésre.

Ideológiai

A JobAct projektek az értékeket kihívásként közelítik meg. A szociális művészet általi problémamegoldás, ahogy a sikerek aránya is mutatja provokáció a társadalom, a munkaerő-integráció és az oktatás számára. Emellett világnézeteket, az emberek (csoportok) véleményét is megrendíti, amely jelenségre gyakran a hiányosságok mutatnak rá: amikor a megbélyegezett csoportok a színpadra készen álló klasszikus színdarabokat mutatnak be, előítéleteinkkel számot kell vetnünk: egyrészt a résztvevők saját magukkal szemben támasztott előítéleteiről van szó, de a rokonok barátok részéről is fontos ugyanez a reflexió és nem utolsósorban a munkaadók, az intézmények és más társadalmi csoportok körében is.

A szociális művészet elve, hogy minden egyénre hatással van és működik addig, amíg a megvan a hajlandóság arra, hogy engedélyezze annak hatását, és amíg három

Mit tesz a szociális művészet?

Szociális művészet lehetővé teszi saját magunk megismerését, az egyén fejlődésének teret ad, és egy új perspektívát kínál az ember a saját problémájára, valamint arra, hogy azt hogyan oldja meg. A szociális művészet segít kidolgozni a kulcskompetenciákat, teret kap az önfejlesztés, és erősödik a résztvevő önbizalma. Különösen az új szerepek figyelembevétele teremt tárgyilagosságot, és ezáltal az önreflexiót tesz lehetővé. Ebben az újonnan létrehozott helyen, saját, korábban rejtett személyiségét tudja felfedezni és kibontakoztatni a színpadon.

Saját identitását felfedezi és továbbfejleszti. A korábban értelmezett saját személyét meghatározó dolgok megkérdőjeleződnek és újraértelmeződnek. Azok a személyiségjegyek vagy életesemények, melyek eddig negatívan tűntek fel, új fényben láthatóak és pozitív lehetőségként lehet rájuk tekinteni.

.....

„A szociális művészetben önmagaddal és másokkal találkozol.”

.....

– Beáta Nagy

.....

Társaival alkotott kombinációban a színpadon saját szerepét definiálja újra a résztvevő, így az életben betöltött szerepét is átgondolja. Ez nem csupán az egyénre magára korlátozódik, hanem az egyén saját szerepére is a társadalomban például a családban, barátokkal vagy a munkahelyén. Emellett a résztvevők megtanulják, hogy bátran cselekedjenek, hogy bemutatkozzanak és átadják és alkalmazzák a műben felfedezett kreativitást a mindennapi életükre.

Játékos módon a döntési folyamatokat is fejleszti a színpad, a kreativitás képessége és a térérzékelés is fejlődik. Továbbá a saját élet aktív alakításának képessége is nő.

Képessé tétel / „empowerment” szociális művészetén keresztül

A szociális művészetben ezért a tér, idő és impulzusok kínálják magukat arra, hogy felfedezzük és általuk új irányt vegyen saját életünk. A résztvevőknek nincs megmondva, hogy mi nekik a jó, ezeket a megállapításokat önmaguk találják meg a szociális művészet segítségével.

Ezért aztán előremenő következtetéseket soha nem szabad levonni egyes résztvevők fejlődési folyamatáról, és a résztvevők se számítsanak egy közvetlen „gyógymódra”, mely megoldja minden problémájukat. A szociális művészet mélyebb változásra kínál lehetőséget, egy egyén életét meghatározó új irányra.

.....

Nem a szociális művészet eredménye, ami fontos, hanem maga a folyamat.

.....

Ehhez a változáshoz azonban idő és türelem kell, el kell viselni, hogy a kezdetben még bizonytalannak tűnik a fejlődési folyamat, hiszen a folyamat fontosabb, mint az eredmény. Amint készen áll az egyén arra, hogy kinyissa lelkét és a szívét, boldog felfedezések fogják útját kísérni.

.....

A szociális munka és a színházterápia kombinációja útján a résztvevők olyan képességekkel és kompetenciákkal ruházódnak fel, melyekben hiányosságuk volt, és segítséget kapnak, hogy megtalálják a (vissza vezető) utat a munkaerőpiacra.

.....

Hogyan kell alkalmazni a szociális művészet? –

Gyorsreferencia JobAct metódushoz

Akár művészek, pedagógusok, szociális munkások vagy munkaközvetítők alkalmazottai használják, a szociális művészet bármely olyan személy által alkalmazható, aki megértette az elvét és képes azt más emberekre is alkalmazni. A szociális művészet nem korlátozódik egy térre, lehet használni világszerte. Mivel főként színházi munkával foglalkozunk, koncepciónk alkalmazását a következő színházi előadásunk példáját követve mutatjuk be. A koncepció az úgynevezett „JobAct”.

A JobAct módszer gyakorlati megvalósítása két szakaszból áll: egy hat hónapos színházi képzésből és egy későbbi kétnégy hónapos szakmai gyakorlatból.

Az első szakaszban, a résztvevők kapnak dráma képzést heti három nap alkalmával, amelynek során egy későbbi szakaszban egy kész darabot próbálnak kellékekkel és jelmezek egy nap egy héten, és heti egy nap egyéni coachingban részesülnek, amely során minden résztvevő egyéni karriertervét úgy alakítják ki, hogy az egyén erősségeinek megfelelően.

A színházi oktatók és szociális munkások interdiszciplináris jellegének kihasználása és a kapcsolódási pontok esetleges elvesztésének elkerülése érdekében holisztikus megközelítési módszert használunk, ennek céljából hetente egyszer a szociális munkások jelenlétében kerül megrendezésre a színházi képzés, így a felmerülő kérdéseket vagy problémákat rövid határidőn belül is megválaszolhatjuk és megoldhatjuk.

A képzés befejezése után a darab a nagyközönség előtt lesz bemutatva. Itt meghívást kapnak a barátok és a család, de a munkavállalók és munkaközvetítők is.

Gyorsreferencia JobAct metódushoz

1. fázis (6 hónap)

.....

- Fókuszban a színházi munka
- A személyes erősségek bővítése és elősegítése
- A darab fejlesztése és összetétele
- Nyilvános premier

A résztvevőkre kettős hatást igyekeznek gyakorolni ez a módszer: (1) a résztvevők pozitív önértékelését, amely már a képzési fázisban megváltozott, az előadások sikerének tapasztalatai fokozzák, és (2) hatással van a többségi társadalom felfogására a résztvevők társadalomban elfoglalt helyzetéről.

A feldolgozott darab, mindig egy híres szerző klasszikusa; minden évben, egy másik van kiválasztva. Szándékosan nem építünk bele saját élettapasztalatokat egy darab megalkotásához, mivel a résztvevők látókörét új élményekkel kívánjuk bővíteni. Ezen kívül a tapasztalatok azt mutatják, hogy a résztvevők több tiszteletet kapnak a környezetüktől azáltal, hogy egy jól ismert darabot mutatnak be.

A premierből nyert energiát és önbizalmát fogják felhasználni a résztvevők a projekt második fázisára való áttérése során.

2. fázis (2 hónap)

.....

- Fókuszban a munkaerőpiaci elhelyezkedés
- Kulcskompetenciák erősítése
- Szakmai célok erősítése és követése
- Átmenet az első munkába/képzésbe

A projekt második fázisában a korábban megszerzett kulcskompetenciák, mint például a csapatmunka, a személyes problémák kezelése, valamint a nyelv és egyéb kifejező eszközök használata két és négy hónapos szakmai gyakorlat során kerül alkalmazásra és felhasználásra.

Ugyanakkor, továbbra is színházi képzés zajlik heti egy nap alkalmával, amikor a problémákat szakmai keretek között lehet megvitatni és megoldani. A coaching ideális esetben lehetővé teszi a gyakorlat és a munka közötti zökkenőmentes átmenetet.

Gyakran előfordul, hogy a szakmai gyakorlat, képzés vagy a foglalkoztatási lehetőségek merülnek fel ugyanánál a cégnél, vagy a korábbi vagy párhuzamos pályázati lehetőségek, amelyek általában biztosítják a foglalkoztatás fenntartását.

Irodalom

Bodenmüller, M. (2004). Kunst- und Kulturprojekte mit Erwerbslosen. Mit Skulpturen Öffentlichkeit schaffen. Sozial Extra, 28/12, 18–23.
<https://doi.org/10.1007/s12054-004-0145-9>

Kechaja, M. (2017). Jetzt rede ich! – Das TALK Projekt: Kunst und Empowerment gegen Rassismus und Diskriminierung. In J., Bröse, S., Faas & B., Stauber (Ed.), *Flucht. Herausforderungen für Soziale Arbeit* (S. 191–202). Wiesbaden: Springer VS. https://doi.org/10.1007/978-3-658-17092-9_12

Krenn, M. (2016). Das Politische in sozialer Kunst: Intervenieren in soziale Verhältnisse. *p/art/icipate – Kultur aktiv gestalten*, 07. Beolvasva 27.10.2019, von <https://www.p-art-icipate.net/das-politische-in-sozialer-kunst/>.

Larcher, A. (2016). Jugendliche erfahren Empowerment. Eine Begleitforschung des Theaterstücks „Aus-blick nach oben“. *soziales_kapital* 16, 130–142. Beolvasva 17.10.2019, von https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiS-9qu_uLqAhUCCewKHU1t-D84QFjAAegQIAxAB&url=https%3A%2F%2Fsoziales-kapital.at%2Fin-dex.php%2Fsozialeskapital%2Farticle%2Fdown-load%2F477%2F858&usg=AOv-Vaw0ddYCzXndLP7cQ6SkxBVTI.